

RĂUSENI (COMUNĂ, JUDEȚUL BOTOȘANI)

Comună situată în partea de nord-est a județului Botoșani, pe malurile râului Jijia, la o distanță de aproximativ 50 de kilometri de reședința de județ. Comuna are în componență 5 sate: Rediu, Doina, Stolniceni, Pogorăști și Răuseni (reședința), dintre care ultimul este probabil cel mai vechi, fiind atestat încă din anii 1425- 1433. Una dintre cele mai vechi mențiuni despre romii din comună datează din secolul al XVIII-lea și este legată de satul Rediu, aflat în stăpânirea boierilor Buzilă. Conform recensământul populației Moldovei din 1774, satul Rediu din ținutul Hârlău avea 10 gospodării, dintre care 4 robi aflați în stăpânirea boierilor Buzne (de fapt, boierii Buzilă).

Până la sfârșitul secolului al XIX-lea, satul a purtat denumirea de “Rediul lui Buzilă” și a fost arondat comunei Comăndrești. În jurul anilor 1890, satul număra 280 de locuitori (60 de familii). Conform recensământului general din 1930, comuna Comăndărești (redenumită Comăndăreștii Vechi) număra 344 de locuitori, dintre care 5 erau romi. Comuna învechiată, Răuseni, avea 1113 locuitori, dintre care 9 erau romi. În urma reformei administrative din 1931, Comăndreștii- Vechi a fost desființată, iar localitățile sale componente au fost arondate comunei Răuseni, care acum îngloba satele Comăndreștii-Vechi (redenumit ulterior Rediu), Doina, Pogorăști și Răuseni.

Recensământul efectuat de Legiunea de Jandarmi Botoșani în mai 1942 a identificat în comuna Răuseni 14 romi sedentari (4 familii) lipsiți de mijloace de existență și având, în unele cazuri, cazier. Pe lista finală a deportaților au fost incluși 2 romi nemobilizabili (o familie), cărora le-au fost românzate bunurile și au fost escortați de către jandarmii locali în Botoșani în jurul datei de 12 septembrie 1942. După ce au fost preluați de Legiunea de Jandarmi din Botoșani, romii din comuna Răuseni au fost escortați spre gara din Botoșani pentru a fi îmbarcați în vagoane de tren și transportați în Iași. După o scurtă oprire în Iași, aceste vagoane cu deportați au fost atașate trenului special E7 Iași -Tighina, care a pornit spre Transnistria în dimineața zilei de 16 septembrie 1942. Din păcate, nu au putut fi identificate alte informații cu privire la soarta acestor deportați romi în documentele vremii.

Surse:

U.S.H.M.M., RG-25.050M ‘Selected Records from Various Archives of Romania Concerning Roma’, D.A.N.I.C., Rola 3, Fond Inspectoratul General al Jandarmeriei, Dosar nr. 203/1942, f. 94, 100.

U.S.H.M.M., RG-25.050M ‘Selected Records from Various Archives of Romania Concerning Roma’, D.A.N.I.C., Rola 2, Fond Inspectoratul General al Jandarmeriei, Dosar nr. 127/1942, f. 87, 130, 133.

Dmitriev, P.G., 1975. *Moldova în epoca feudalismului*, vol. 7, partea a II-a. Chișinău: Editura “Știința”, p. 247.

Institutul Central de Statistică București, 1938. *Recensământ general al populației din 1930 (RGP)*, vol. II, *Neam, limbă maternă, religie*, partea 1, *Neam, limbă maternă*. București: Editura Institutului Central de Statistică, pp. 74- 75.

Lahovari, George Ioan, Constantin I. Brătianu și Gheorghe G. Tocilescu, 1899- 1902. *Marele dicționar geografic al României*, vol. 2. București: Stabilimentul grafic J.V. Socec, p. 581 și vol. 5, pp. 226- 227.

Moldovanu, Dragoș, coord. 1991. *Tezaurul toponimic al României. Moldova. Repertoriul istoric al unităților administrativ-teritoriale (1772–1988)*, vol. I, partea 1, *Unități simple (Localități și moșii): A-O*. București: Editura Academiei Române, p. 977.